

מסורת הש"ס

מי שהיה פרק תשיעי פסחים

צו.

עין משפט  
נר מצוה

א [ממי] פ"ד מהל' פסולי  
העוקשין [לזין]:  
בב ב ממי פ"ד מהל'  
ק"פ הלכה ו:  
ג ג ממי פ"ד מהל' פסולי  
העוקשין הלכה ח:  
ד ד שם הלכה ט:

רבינו הגנאל

ואסיקנא אלא לאו שנמצא  
קודם שחיטה והמיר  
מקודם שחיטה קא מבעט  
לה תנא דלא קריבה.  
(מיהא כלומר הנמצא)  
[מיהא שפיעין דהנמצא]  
אחר שחיטת הפסח הוא  
קרב שלמים וכן ומורו.  
אבל הנמצא קודם שחיטה  
אינו קרב לא הוא ולא  
תמורתו תיובתא דרבה.  
אמר שמואל כל שבחטאת  
מתה בפסח קרב שלמים  
כל שבחטאת רועה בפסח  
נמי רועה, ואתקף עליה  
רב יוסף הרי חטאת  
שעברה שנתה דלרעה  
אזלא, דאמר ר"ל בתמורה  
פ"ד חטאת שעברה שנתה  
דראין כאלו עומדת בבית  
הקברות ורועה, ואילו פסח  
שעברה שנתו קרב שלמים,  
הנני כשב לרבות פסח  
אזלא, כשהוא אומר אם  
כשב לרבות פסח שעברה  
שנתו ושלמים הבאים  
וכו, ושנינו כי קאמר  
שמואל כל שבחטאת רועה  
בפסח נמי רועה ונאכרין  
ונמצאו, אבל בדרחין כגון  
שעברה שנתה ונחלו לא  
אמר שמואל, ובאבודין מי  
משכחת להא דשמואל,  
והא אבדה בשעת הפרשת  
אזרות, דלרבנן אע"פ  
שנמצאת הראשונה לרעה  
אזלא, דתנן בתמורה פ"ד  
המפריש חטאתו ואברה  
והפריש אחרת תחתיה  
ונמצאת הראשונה והרי  
שתייהן עומדות המימות  
וכו, ודייקין מיהא נמצאת  
אחר, שנתכפרו בעלים  
מחלה, מכלל שאם נמצאת  
קודם שחיטתו בעלים  
רועה, ואילו בפסח היכא  
דאבר ונמצא אחר (הפסח)  
[נאזות] קודם שחיטה קרב  
שלמים, ושנינו שמואל  
כרבא סבירא ליה (ל)  
דאמר במשנתא דקמי  
הא שחיטה קבעה, והא  
מדאמר ר' יוחנן עלה אין  
לך פסח שקרב שלמים  
אלא שנמצא אחר שחיטה,  
מכלל דשחיטה קבעה.  
מכלל דשמואל סבר חצות  
קבעה ולא שחיטה, ודחינן  
במורה בחתול פ"ד אמר  
שמואל כרבי ס"ל דאמר  
אבדה בשעת הפרשה  
מתה, והרי כל אבדה  
לרבי מתה, דקמני במתני'  
במסכת תמורה ושניה  
מתה דברי רבי, ואילו  
פסח שאבר ונמצא קודם  
חצות רועה, ודחינן אבדה  
ונמצאת קודם חצות לאו  
אבדה היא, כדברא דאמר  
במורה בחתול פ"ד אמר  
רבא אבדה לילה לא  
שמה אבדה, אינו הוא  
אמרין הוה אי הכי רועה  
לר' היכי משכחת לה.

(א) נראה דג"י אחרת הי'  
לכינוי גמ' וי' גורס שמי  
לשמות דאיתא כגון ויהלן  
עמוד ב' הכל כגון א' ועי'.

**אילימא** שנמצא קודם שחיטה והמיר בו קודם שחיטה פשיטא  
למה ל' קרא. ואע"ג דקמני ליה צמתי' לאשמעינן  
דאיכא תמורה דלא קרבה מ"מ לא אינטיריך להכי:  
**פשיטא**, השתא לא שייך לשנויי דקרא אסמכתא בעלמא כדשני  
לעיל דאם כן קרא למאי אתא:  
**אלא** דאו שנמצא קודם שחיטה.

תמיה ללישנא קמא מאי  
מקשה אבי לרבה מהך דרייתא והלא  
סיפא מסייעתא לו דהדיא דמסיק  
השתא וזהו תמיה לומר שלא ידע אבי  
סיפא דברייתא דמקשי מיניה:  
**אמר** שמואל כ' שבחטאת מתה  
בו'. שמואל כרבי וירא סבר  
דאמר חלות קצב מדל"ר יוחנן אין  
הפסח קרב שלמים אלא שנמצא אחר  
שחיטה והכי (ל) דייקן לקמן:  
**ובל"א** הוא והרי בו'. תמיה  
דפריך אסיפא דמילתיה  
דכל שצחטאת רועה וארישא נמי  
איכא למיפך דהא תמורת חטאת  
(ל) [אין] שמתו בעליה דלמיתה אזלא  
ואלו בפסח אמרי' צמתי' תמורת  
הפסח רועה אלא מקרי קודם חלות  
דקצביה חלות וכן ומתו בעליה אמר  
לקמן דאי מת קודם חלות דקצביה  
חלות: **ר"א** אותה באי"ו היא  
בבית הקברות. נקט הכי משום  
דחתיית צית הקברות לאו דמיה היא  
וכמו כן עברה שנתה לא חשיב דחוי  
כמו מתו או נתכפרו בעליה:

**ור"ע**, פירש רש"י ויפלו דמיה  
לקין נשחך ממנדרש של  
יהודיע ואין נראה לרבי"א דלא נאמר  
מדרש יהודיע אלא בהפריש מעות  
לחטאתו או לאשמו ונשמיר מהם  
או אצדו והפריש אחרים ואחר כך  
נמצאו דמה שנשמיר יפלו לנדבה  
אצל צבי האי גוונא שלא נתכפרו  
עדיון בעלים אמרינן תימכר ויצא  
אחרת צדמיה והביא ר"י ראה לדכיו  
דמין פפרק ולד חטאת (תמורה דף כא):  
ושאזדה אס משכפרו כו' ואם עד  
שלא כפרו בעליה תרעה עד שסמכתא  
ותמכר ויצא אחרת צדמיה והשתא  
צדמיה גמורה כמו אצדה דמודי ריש  
לקיש לאחר כפרה דמתה קמני עד  
שלא כיפרו ויצא צדמיה אחרת צעברה  
שנתה דלאו דחוי גמור הוא דאף לאחר  
שכיפרו בעליה אינה מתה לא כל שכן

שאם נסמכתא קודם כפרה דיצא אחרת צדמיה: **קודם** חצות  
דאו אבוד הוא. פירוש וצבי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינו  
כי קאמר שמואל צדכודין קאמר: **אלא** רועה לרבי היכי משכחת  
לה. דליכא לימיר כגון שנאצדה צלילה דאצידת לילה לאו שמה  
אצידה ושמואל צדכודין איירי כדפרישית:

כדרי

שאם נסמכתא קודם כפרה דיצא אחרת צדמיה: **קודם** חצות  
דאו אבוד הוא. פירוש וצבי האי גוונא לא איירי שמואל דהא שנינו  
כי קאמר שמואל צדכודין קאמר: **אלא** רועה לרבי היכי משכחת  
לה. דליכא לימיר כגון שנאצדה צלילה דאצידת לילה לאו שמה  
אצידה ושמואל צדכודין איירי כדפרישית:

**יכול** אף לפני הפסח כן. תמורת הפסח שנמצא לפני פסח (שני)  
תהא קריבה שלמים: **תלמוד לומר** הוא. פסח הוא הפסח כשר קרב  
ואין תמורתו קריבה. לאו תמורת ההוא דקרב קא מבעט אלא הכי  
קאמר יש תמורת פסח שאינה קריבה: **פשיטא**. דלא קרבה דהא

יכול אף לפני הפסח כן תלמוד לומר י הוא  
הוא קרב ואין תמורת הפסח קריבה היכי  
דמי אילימא שנמצא קודם שחיטה והמיר  
בו קודם שחיטה פשיטא למה ל' קרא אלא  
לאו שנמצא קודם שחיטה והמיר בו אחר  
שחיטה תיובתא (ל) דרבא תיובתא אמר שמואל  
כל שבחטאת מתה בפסח קרב שלמים וכל  
שבחטאת רועה בפסח נמי רועה ורבי יוחנן  
אמר אין הפסח קרב שלמים אלא שנמצא  
אחר שחיטה אבל קודם שחיטה לא מתקין  
לה רב יוסף וכללא הוא והרי חטאת שעברה  
שנתה דלרעה אזלא (ל) דא"ר שמעון בן לקיש  
חטאת שעברה שנתה רואין אותה כאילו  
היא עומדת בבית הקברות ורועה ואילו  
בפסח כי האי גוונא קרב שלמים (ל) דתניא  
כשב לרבות את הפסח לאלויה כשהוא אומר  
אם כשב לרבות יאת הפסח שעברה שנתו  
ושלמים הבאין מחמת פסח לכל מצות  
שלמים שטעונים סמיכה נסכים ותנופת חזה  
ושוק כשהוא אומר (ל) אם עז הפסיק הענין  
לימד על העז שאין טעון אליה אל" כ' קאמר  
שמואל באבודין בדרחין לא אמר ואבוד  
מי משכחת לה והרי אבודה בשעת הפרשה  
לרבנן דלרעה אזלא (ל) דתנן הפריש חטאתו  
ואבדה והפריש אחרת תחתיה ונמצאת  
הראשונה והרי שתייהן עומדות אחת מהן  
תקרב ושניה תמות דברי רבי וחכמים  
אומרים י אין חטאת מתה אלא שנמצאת  
לאחר שנתכפרו בעלים הא קודם שנתכפרו  
בעלים רועה ואילו בפסח היכא דאבר ונמצא  
אחר חצות קודם שחיטה קרב שלמים שמואל  
כ' סבירא ליה דאמר אבודה למיתה אזלא  
והא כל אבודה לרבי מתה ואילו בפסח  
היכא דאבר קודם חצות ונמצא קודם חצות  
רועה קודם חצות לאו אבוד הוא כדברא  
(ל) דאמר רבא י אבדות לילה לאו שמה  
אבדה אלא רועה לרבי היכי משכחת לה  
כדרי

שנתו קרב: ה"ג כי קאמר שמואל צדכודין דחיוני לא אמר וצדכודין מי

**משכחת לה** כו'. כי אמר שמואל כל שצחטאת מתה לאו אכולהו קאי אלא  
אכפרו בעליה לחודש שהיא על ידי איבוד ואמתו בעליה לא קאי דלא  
משכחת ציה רועה אלא אכפרו בעליה לחוד קא משכחת ליה לרועה  
כדלקמן וגבי פסח נמי אכפרו בעליה קאי וכללא הוא דכל פסח שכיפרו  
בעליה (ל) צאחר רועה אל כיואל צו צחטאת רועה וקרב שלמים אס כיואל  
צו צחטאת מתה אלא אס חטאת דחיה כגון עברה שנתה שמואלת פשיטא  
חטאת שאצדה עד שהפריש אחרת תחתיה ונמצאת קודם הקרבה השניה לרבנן דפליגי עליה דרבי צמס' תמורה (דף כב): ואמר דלרעה  
אזלא דתנן המפריש חטאת כו': אין חטאת מסה. משום כיפרו בעליה אלא האצדה צערת כפרה ונמצאת אחר שנתכפרו בעליה הא נמצאת  
קודם כפרה כיון דאמרי רבנן לא מתה היא לה מותר חטאת ורועה ודמיה לשופרות: ואילו צפסת. כי האי גוונא אצד צערת הפרשה ונמצא  
קודם שחיטה אחר חלות: קרב שלמים. כ' וירא דאמר (ל) קודם חלות ואחר חלות שנינו. אלמא פסח שהיה לפנינו צערת כפרה וצלבד שיהא אצד  
בחלות קרב שלמים: שמואל כ' סבירא ליה. ורועה צחטאת דקאמר שמואל לקמיה (ע"ז) פפרש. והוא דיין דמאי לתרזי שמואל כרבה סבירא ליה  
דאמר (ל) קודם שחיטה שנינו וצפסת נמי אצד צערת הפרשה רועה ולקמן [ע"ז] מפרש. ואלו דיין דמאי לתרזי שמואל כרבה סבירא ליה  
רועה דקצביה חלות: קודם חלות. שהיא שעה שאינה ראויה לו להקרבה: לאו אצד הוא. ואפי' הפריש אחר תחתיו קודם שנמצא לאו (מיתה) אצד  
חשיב ליה: דאמר רבא. גבי חטאת אצידת לילה והפריש אחרת תחתיה צלילה ונמצאת (תחתיה) לאור הצוקר אפי' לר' לאו למיתה אזלא  
אלא לרעה הואיל וליילה לאו שעת הקרבה היא: אלא רועה לרבי. צדכודין היכי משכחת לה דמיקום כל שצחטאת רועה דשמואל:  
לאחריתא

(א) יומא דף סו. תמורה  
דף כב, (ב) [לעיל דף  
מנחות דף פב: ונחזי דף  
ט, (ג) תמורה דף כב:  
נמצות פ.א, (ד) תמורה  
ש, (ה) וברכות טז, (ו)  
(ז) רש"י, (ח) ונשקלים פ"ו  
מ"ין, (ט) בלחית רועה  
אס כיואל צו צחטאת רועה  
אבל אס חטאת כ"ל רש"י,  
(ט) [לעיל דף ט: (י) וכן  
תמיה עור צב"ק ד. ד"ה  
לאו ונחזיל עד. ד"ה ויהא  
ונגדה לר' ד"ה אילמא  
יש מקום לענין צמתי'  
מ"ק. ד"ה לאמרי צ"מ  
נד: סדרי לענין וצ"ז,  
ד"ה והמיתא, (כ) רש"י,  
(ל) רש"י.

תורה אור השלם

1. ואמרתם זבח פסח  
הוא לך אשר פסח על  
בתי בני ישראל במצרים  
כנגדו את מצרים ואת  
בתינו הציל ויך ויך ויך  
וישחטוהו: שבות כי כו  
2. אם בשב הוא מקריב  
את קרבנו ויחזיקוהו  
לפני ידיו: וירקא ג ו  
3. ואם עז קרבנו  
והקריבו לפני ידיו:  
וירקא ג ב

הגהות הב"ח

(א) גמ' תיובתא דרבה  
תיובתא:

מוסף רש"י

רואין אותה כאילו  
היא עומדת בבית  
הקברות ורועה. כלומר  
כל מקום שהיא שם  
רואין אותה כאילו היא  
עומדת צבית הקברות,  
שזין כהן יכול ליכנס  
אחריה ולחטותה, ורועה  
עד שסמכתא (תמורה כב).  
ובענין יומא (סו) אצל לא  
מתחלפות הממות היא, אלא  
שאינה קריבה, הלכך רועה  
עד שיפול צה מוס ותימכר  
(יומא שם). אין חטאת.  
שכפרו בעליה, מתה  
אלא שנמצאת לאחר  
שנתכפרו בעלים.  
צאחר, הא אס נמצאת  
קודם לך, כי הא שתייהן  
עומדות ונתכפר צאחר  
מהן, שיה רועה (נמצות  
פ. מב"ח). אבדות לילה  
לאו שמייה אבדות.  
אס אצדה צלילה והפריש  
אחרת תחתיה, לאו שמה  
אבדה ואפי' לרבי דאמר  
אפילו נמצאת קודם כפרה  
מתה, היא חטאת לאו שמה  
דאפילו וצלילה לאו מתה  
לאקריבה והיא נמצאת ציוס  
המחמה, לאו שמה אצדה,  
ורועה אס נתכפר בחתרת  
(תמורה כב).